

Signaler ved svelgvansker

Respirasjonsforandringer som surklende lyder, kortpustethet og temperaturstigning er alvorlige tegn på aspirasjonspneumoni (at man har fått mat og væske ned i lungene).

Tydelige tegn på svelgproblemer (dysfagi) og/eller faresignaler for aspirasjon kan være:

- **Hosting og kremting:** Hosting er en nødvendig funksjon, som kan hindre aspirasjon. Kraftig hosting og kremting kan også være tegn på at det er blitt liggende vann mellom strupelokket og stemmeleppene, eller at pasienten har aspirert. Følelse av at maten sitter fast i halsen er også typisk.
- **Surkling:** Hvis det blir liggende vann mellom strupelokket og stemmeleppene - penetrasjon - kan vi ofte høre surkling på stemme eller respirasjon. For dem som ikke kan snakke, ikke har lyd, kan surkling høres på respirasjonen.
- **Sikling:** Kan være tegn på dårlig leppelukke, vedkommende har dårlig kontroll over det som skjer i munnen. Mat og drikke faller ut av munnen.
- **Manglende/reduisert tungebevegelse:** Tungeryggen er viktigst ved svelging. Mat igjen i munnen er tegn på dårlige tungebevegelser.
- **Søling og klønethet:** Kan være tegn på redusert motorisk funksjon i arm/hånd. Vurder om vedkommende trenger hjelp/guiding.

(Kilde: «Svelgetesting hindrer dødsfall», Sykepleien nr. 9/2005.

Av Liv Rugås, høgskolelektor ved Høgskolen i Buskerud, Eli Fossan Rasmussen og Hilde Presberg, kliniske spesialister i sykepleie og logopedene Liv Bjør og Grethe Opsahl ved Sykehuset Buskerud HF.)